

HUDEBNÍ NAUKA

pro 5. ročník ZUŠ

Název:	Hudební nauka pro 5. ročník ZUŠ
Sestavil:	Jaroslav Dvorský
Posoudila:	Zdeňka Potyšová
Schválilo:	MěPS v Ostravě, 1991
Vydal:	JUPOS, 1991

ZÁŘÍ

Opakování učiva ze 4. ročníku, zkoušení, písenka

1. Stupnice, 4-5 kruh, dur, moll - alolská, harmonická, melodická, souběžné - stejnojmenné, předznamenání 7# a 7b
2. Intervaly čisté, velké a malé s nápěvky
3. T-S-D v dur i moll s obraty
4. Orientace na klávesnici, enharmonické tóny
5. Lidová píseň
6. Melodické ozdoby
7. Pěvecké sbory
8. Komorní hudba
9. Transpozice
10. Malá písňová forma
11. Dechové nástroje žesťové
12. Národní divadlo
13. J. B. Foerster
14. Josef Suk
15. Rytmičky diktát
16. Melodický diktát

RĪJEN

Takt - rytmus - tempo

takty jednoduché

- 2 a 3dobé

takty složené

- 4, 5 a 6 dridobé

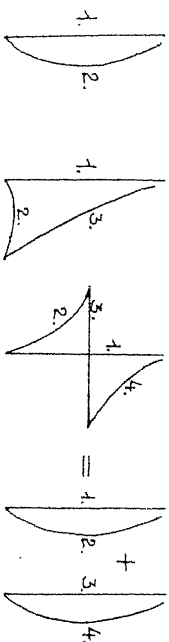
takty méně obvyklé

-7, 9, 10, 11, 12

2doby

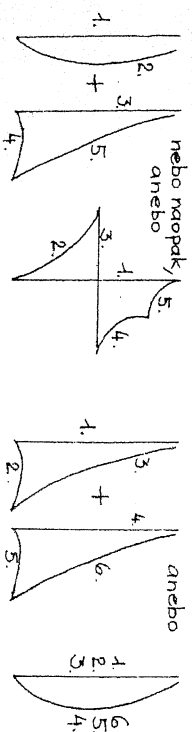
3doby

4doby

Stidobý

Etidobý

Perfektní nácvik výše uvedených schemat

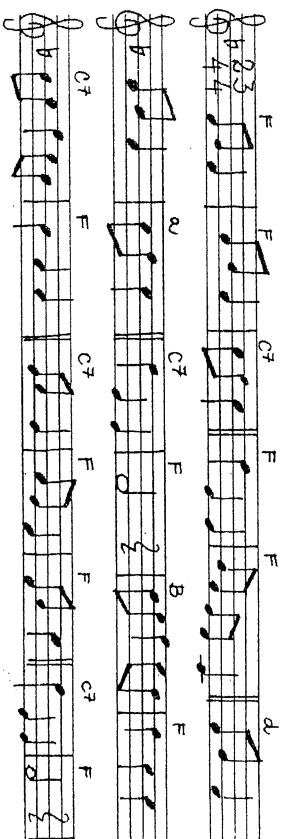
Poslech tanců balkánských národů v méně obvyklých taktích.

MATEMÁTIKY

jsou staré české lidové tance, které měly tanecníky "zmást", takže si šlapali na nohy. Šířily se tu takty 2 a 3dobé. Například píseň *Sedlák, sedlák - tanec* zvany *turiant*.

Strana 2

Sediák, sedlák

RYTMUS

je střídání dlouhých not s krátkými, přízvucných s nepřízvucnými. Nutností důrazů na 1. dobách, pozor, jsou tu však také důrazy vedlejší. Kořením rytmu jsou synkopy a trioly.

TEMPO

je pohyb (rychlost), ve kterém má být skladba hrána.

METRONOM

je v podstatě hodinový strojek, na jehož kyvadle je posuvně umístěno závaží. Na pozadí kyvadla je slovní tempová stupnice, pro naprosto přesné určení je tam stupnice číselná. Nastavíte-li závaží na *Larghetto* 60, nahradí vám metronom větší svou ručičku hodin. Metronom sestrojil vídeňský hodi-nář Maelzel. Byl to Beethovenův současník. MM = metronom Maelzelův.

Například ♩ = 60

Stupnice metronomu odspoda nahoru:

Rychlá tempa: *Prestissimo, Presto, Vivace, Allegro*

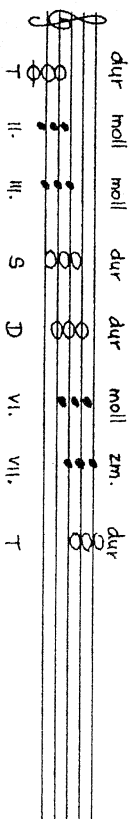
Střední tempa: *Animato, Allegretto, Moderato, Comodo*

Pomalá tempa: *Sostenuto, Andante, Lento, Adagio, Largo, Grave*

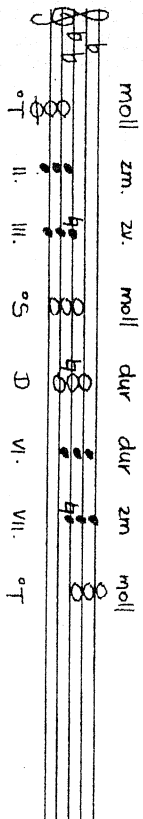
Přesné určení tempa má rozhodující vliv na celkové vyznění skladby. (Zkuste si zazpívat známou píseň rychleji nebo pomaleji a poznáte, jak je správné určení tempa důležité.)

LISTOPAD

Kvintakordy na všech stupních v dur a moll

Hlavní kvintakordy v dur jsou všechny durové, vedlejší jsou mollové, sedmý stupeň je zmenšený.

Hlavní kvintakordy v moll harmonické jsou: T a S mollové, D je durová. Na 2. a 7. stupni jsou zmenšené, na 3. stupni zvětšený a 6. stupeň je durový.

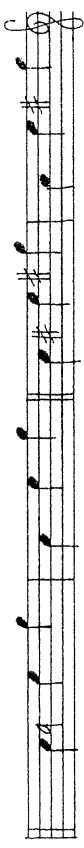
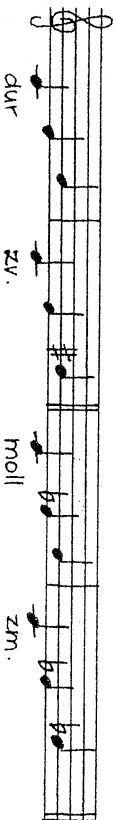
Zvětšený kvintakord utvoříme z durového, kterému zvýšíme kvintu: c-e-g ... c-e-gis

Zmenšený kvintakord utvoříme z mollového, kterému snížíme kvintu: c-es-g ... c-es-ges

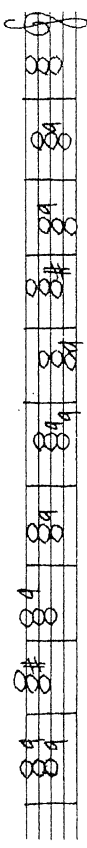
Zvětšené a zmenšené kvintakordy jsou nelibozvučné, čili disonanční.

Durové a mollové kvintakordy jsou libozvučné, čili konsonanční.

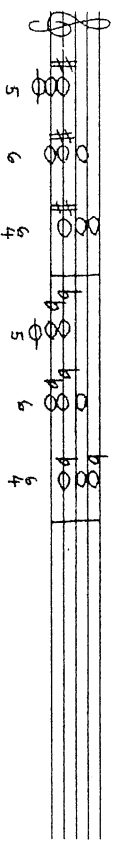
Intonujeme jmény tónů:

Utvářejte dur-zv-moll-zm od e, es, f, g, a ...

Určujte podle sluchu, o jaký akord se jedná!

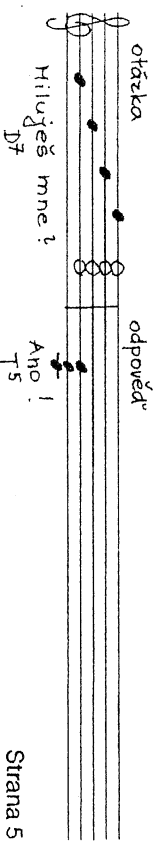
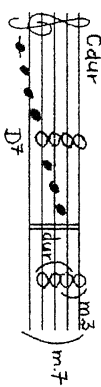

Zvětšený a zmenšený kvintakord má také své obraty. Přitom se jeho charakter nemění.

Dominantní septakord

je čtverozvuk na 5. stupni stupnice. Působí dojmem neukončenosti a chce být rozveden toniky. Označuje se znaménkem D⁷.

D⁷ = durový kvintakord + m. 3

vyhledávej $T_k D^7$, vyhledávej $D^7 k T$!

Tak jako každý akord má i D^7 své obraty:

D ⁷	dominantni septakord
D ⁶ ₅	dominantni kvintsextakord
D ⁴ ₃	dominantni terckvartakord
D ²	dominantni sekundakord

Intonuj D⁷ s obraty jmény tónů v C, D, Es, E, F dur.

Skladby v mollových tóninách majú durový D^7 , proč?

Kozaka bych tancovala

D⁷ v. Fdur

Kozaka bych tancovala, kozaka mi hrejtě

a keho ja mam tak rada, teho vy mi dejte!

slezská lidová

1. Společný tón zadržíme
2. Cítilivý tón stoupá
3. Dominantní septima klesá
4. Zbývající tón jde nejkratší cestou do některého tónu toniky

Při obrazech D^7 platí stejná čtyři pravidla:

The first system of the musical score for 'The Song of the Lark' is written on a single staff. It begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The notation consists of a series of notes and rests, with some notes beamed together. The notes are primarily eighth and sixteenth notes, with some quarter notes. The rests are indicated by horizontal lines. The system ends with a double bar line.

Proved' totéž v ďalších tóninách v notách i na klávesnici.

Všimni si, že nejkrásnější rozvedení je z D^4_3 do T . Proč asi?

PROSINEC

Na koncertě

Symfonický orchestr vede dirigent, který dává nejen nástupy jednotlivým nástrojům nebo jejím skupinám, ale pozorujeme, jak nejen pohybem rukou, ale i výrazem tváře ovlivňuje hráče k takovému projevu, jaký skladba vyžaduje. Podle toho také oceňujeme dirigentův výkon. Jedním z našich nejlepších dirigentů byl Václav Talich. Dirigent skladbu studuje a pak i provádí z partitury. Partitura je notový záznam všech hlasů orchestru. Někdy se také stává, že dirigent diriguje celou rozsáhlou skladbu zpaměti. Orchesterální hráči hrají z partí.

Na veřejném koncertě se prodávají programy, které posluchači přibližují hranou skladbu, hovoří o jejím obsahu a také o účinkujících umělcích.

Naše nejznámější orchestry jsou:

- Česká filharmonie
- FOK
- Moravská filharmonie
- Slovenská filharmonie
- Janáčková filharmonie Ostrava

Zkus dosadit ke každému orchestru i jméno dirigenta!

Orchesterální praxe na koncertě:

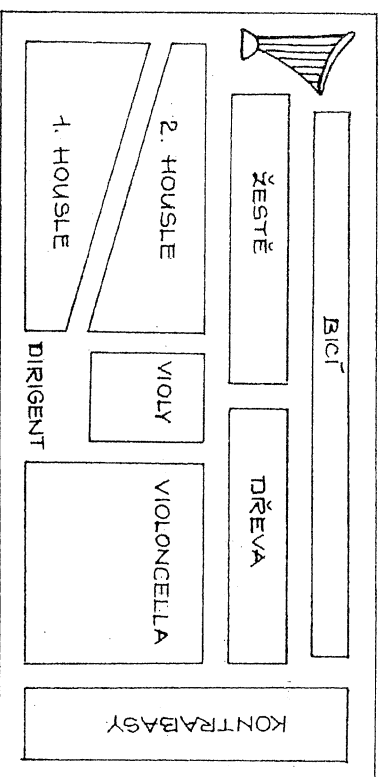
- nástup orchestru, potlesk
- ladění podle hoboje
- příchod dirigenta s potleskem
- další potlesk publika patří až na konec symfonie, ne po každé její části
- na konci potlesk, dirigent se klaní, podává ruku koncertnímu mistru houslí.

Celý orchestr včetně dirigenta je slavnostně oblečen ve fracích. Tím vzdává úctu skladateli i významu jeho skladby. Obecenstvo svým svátečním oblečením činí totéž. Koncert je vlastně svátkem pro všechny zúčastněné.

Popiš jednotlivé části fraku!

Dopolední koncert se jmenuje matiné, koncert jednoho sólisty je recitál.

Symfonický orchestr na pódiu

Takovéto rozsažení orchestru je nejenom pro pořádek, ale sleduje také akustické požadavky. V některých případech vypadá rozsažení orchestru jinak, například v Janáčkově Symfonietě. Jak?

Symfonický orchestr podle partitury:

dřevo -	2x flétna (pikola), 2x hoboj (anglický roh), 2x klarinet, 2x fagot (kontrafagot).
žestě -	4x lesní roh, 2x trubka, 3x pozoun, 1x tuba
bicí -	2x tympány, velký buben, malý buben, činely, triangel, zvony, xylofon a jiné
hady -	2x
smýčce -	skupina prvních houslí, skupina druhých houslí, skupina viol, skupina violoncell, skupina kontrabasů
klávesové nástroje -	jen, jsou-li součástí orchestru, nikoli sólové (varhany, klavír, cembalo).

Sólové nástroje jsou uvedeny nahoře na 1. místě partitury.

Bicí nástroje

Laditelné

- tympány (kotle), xylofon, zvoný

Neladitelné

- velký buben, malý buben, činely, triangl, gong, kastaněty

Poslech:

B. Britten: *Průvodce orchestrem*

Hudební formy

Zopakujeme si malou písňovou formu: a, a-b, a-b-a, a-b-c.

Podívejme se však zevrubněji na stavbu každé jednotlivé věty (periody, části).

a 3 taktů
Okolo Třebo - ně, okolo Třebo - ně.

b 2 taktů
Pasou se tam ko - ně, Pasou se tam ko - ně.

c 2 taktů
Dej koby - lům, to ti po - ví - dam, dej koby - lům o - vsa!

Hudební perioda je složena ze samých dvoutaktových motivů, anebo ze samých trojtaktových motivů, anebo z dvou a trojtaktových motivů dohromady.

Motiv je nejmenší melodický útvar v hudbě.

Každý motiv může mít tyto vlastnosti:

1. melodii
2. rytmus
3. barvu
4. harmonii
5. dynamiku

Podle toho, co jsme se právě dozvěděli, si rozebereme všechny hudební ukázky z této učebnice.

Téma je hudební myšlenka, kterou je možno obměňovat (variovat). V hudebním vývoji vznikl hudební útvar zvaný *téma* s *variacemi*.

Variace byly většinou skládány na vypůjčené nebo vlastní téma. V Mozartově *Variaci C dur* je to téma francouzské vánoční písně.

Téma

Poslech

W. A. Mozart: *Variace C dur*

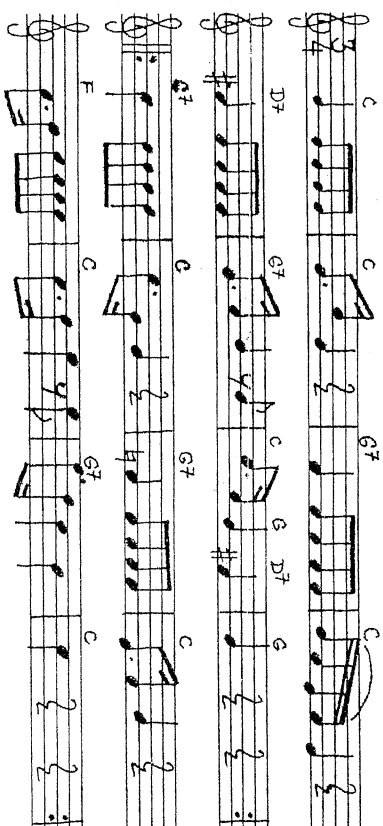
1. v klavírním provedení
2. v provedení Les Singl Singers

Fr. Schubert: *Kvintet A dur Pstruh* (variáční část)

MENUET

je pomalý tanec v 3dobém taktu. Vznikl v 17. století ve Francii a dosáhl brzy takové obliby, že jej skladatelé vkládali do sonát a syntonii jako taneční větu (Stamic, Mozart, Beethoven a další). Hlavním znakem tohoto tance je půvab, lehkost, elegance a roztomilost. Má dvoudílnou písňovou formu s repetitcemi (a-a-b-b). První část končí basovou figurou na domínantě, druhá část končí basovou figurou na tonice.

Jedním z nejdokonalejších a nejkrásnějších je menuet z opery *Don Giovanni* od W. A. Mozarta.

Všimněte si, jak krásně a pravidelně je tento menuet utvořen - čtyřmi dvou-taktovými motivy v každé repetici.

Zahřejte si sami menuety, které sami znáte. Třeba některé z *Knížky pro Annu Magdalenu* od J. S. Bacha.

Poslech W. A. Mozart: *Malá noční hudba* (Menuet z 3. části)

RONDO

je hudební forma, ve které se alespoň 3x opakuje téma A s vloženými mezi-věťami:

A-B-A-C-A-D-A

Podle počtu vložených mezivět rozeznáváme rondo vyšších typů.

Poslech Klemenit - Dusík - Kuhau, *Vivace*

Formu ronda můžeme přirovnat k hudební společenské hře *Pějme píseň dokola*:

A - Pějme píseň dokola

B - Okolo Třeboně

A - Pějme píseň dokola

C - Tancuj, tancuj

A - Pějme píseň dokola

D - Já do lesa nepojedu

A - Pějme píseň dokola

LEDEN

Opakování učiva 1. pololetí, zkoušení, písemka

1. Stupnice
2. Intervaly
3. Akordy T-S-D, zvětšené, zmenšené, D⁷ s obraty
4. Na koncertě, symfonický orchestr
5. Hudební formy, MPF, motiv, menuet, rondo
6. Složené takty
7. Rytmičky diktát
8. Melodický diktát

ÚNOR

Sonáta - sonátová forma

Sonáta je složitá cyklická forma závažného obsahu, jejíž jednotlivé části jsou navzájem kontrastní. Je to nejdokonalější hudební forma zpracovaná homofonně - harmonicky. K této dokonalosti ji přivedl L. van Beethoven ve svém souboru 32 sonát, kterému se proto také říká "Nový zákon klavírní hry". Sonátovou formu má nejen sonáta pro sólový nástroj, ale také smyčcový kvartet, koncert či symfonie.

Sonáta v užším smyslu

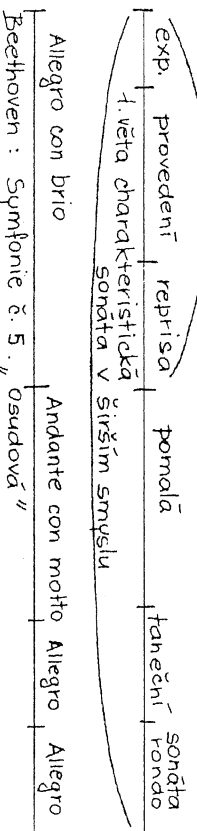
Je první větou sonáty v širším smyslu. Skládá se z těchto částí:

1. expozice -
 1. téma v hlavní tónině
 2. téma v dominantní tónině
 3. téma v hlavní tónině
2. provedení - skladatel tu přechází (moduluje) do blízkých tónin
3. repríza - opakování expozice, ale vše v hlavní tónině

Sonáta v širším smyslu

1. věta charakteristická (sonáta v užším smyslu)
pomalá (*Adagio, Largo* a podobně)
2. věta - bývá posluchači nejvíce oceňovaná
3. věta taneční (*Scherzo, Menuet, Polka, Furiant*)
je *Finale* v sonátové nebo rondové formě,
4. věta někdy také 4. věta docela schází

sonáta v užším smyslu

Vídeňský hudební klasicismus

je umělecký směr z druhé poloviny 18. století, který byl reakcí na příliš složitou hudbu baroka. Vyznačoval se zjednodušenou, až průračnou stavbou, pravidelnou periodicitou, kontrastem témat a dokonalou sonátovou formou, která dokázala tlumočit velké myšlenky osvícenství a racionalismu.

Předchůdci a inspirátoři vídeňského hudebního klasicismu byli Češi, příslušníci tak zvané "české hudební emigrace", která působila po celé Evropě. Zvláště Mozart a Beethoven neskřývali svůj obdiv k Myslivečkovi, bratřím Bendům či k manheimským Stamiciům.

Jan Wenich: "Klasické je to, co odolává změnám času, vkusu, módy. Co trvá ve své hodnotě."

Skladatelé vídeňského hudebního klasicismu:

J. Haydn - 104 symfonií
W. A. Mozart - 44 symfonií
L. van Beethoven - 9 symfonií.

Česká hudební emigrace

Anglický hudební vědec z konce 18. století doktor Charles Burney po své studijní cestě Evropou vyřkl dnes tak často užívanou větu: "Čechy - konservatoři Evropy". Dnes už tento slogan, bohužel, neplatí, ale tehdy, před staletími, byly Čechy - díky venkovským učitelům - skutečnou muzikantskou lhotou pro celou Evropu.

Po bělohorské porážce v roce 1620 však Čechy přestaly být samostatným královstvím, královská kapela v Praze přestala existovat, zámecké kapely emigrovavších nebo popravených šlechticů zanikly, a tak se ocitlo velké množství skvělých muzikantů bez práce. Nezbyvalo jim nic jiného, než odejít do ciziny.

Tato emigrace byla nejen existenční, ale i náboženská a politická, a trvala během baroka přes klasicismus - téměř tři století.

V Itálii působil mistrovský kontrapunktik Bohuslav Matěj Černohorský (žák slavného Padre Martinho), v Drážďanech Jan Dismas Zelenka - prý bachovitější než Bach, v Mohuči Jan Zach, po Evropě se rozprchlů Tuma, Seger a další. Rodina Stamiciů, otec Jan Václav a synové Karel a Antonín, založili svou slávu v Manheimu. Jejich význam byl tak veliký, že se začal razit pojem "manheimská škola". Sonátová forma i složení symfonického orchestru (již před vídeňskými klasiky) byly jejich zásluhou. V Berlíně působila rodina Bendů. Jiří Antonín Benda byl tvůrcem t. zv. *melodramatu*, který tak obdivoval Mozart.

Je to dlouhá řada jmen, z nichž každé vydá na román - F. V. Míča, F. X. Richter, P. Vranický, F. Krommer - Kramář, V. Jírovec, J. K. Váňhal, J. K. Krumpholz, P. J. Vejvanovský, J. V. Dusík, F. X. Dušek a přemnozí další.

Četba Zd. Gintl: *O starých českých muzikantech*

Poslech B. M. Černohorský: *Toccata C dur pro varhany*

J. D. Zelenka: *Sinfonia concertante (Andante)*

P. J. Vejvanovský: *Sonáta natalis pro 2 trubky a orchestr*

Jan Zach: *Triová sonáta pro 2 housle a continuo*

J. V. Stamici: *Sinfonia A dur, 1. věta*

J. Mysliveček: *Sonáta A dur pro cembalo*

F. Krommer - Kramář: *Hobbový koncert, 1. věta*

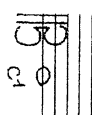
V Itálii působil Josef Mysliveček (Giuseppe Venetorini), původně pražský mlynář, který tam byl uctíván více než tamní operní skladatelé. Říkali mu s obdivem "il divino Boemo".

Klíče C

Dnešní houslový G-klíč a basový F-klíč se začaly používat až v období baroka. Do té doby se užívalo paterno C-klíčů.

SOPRÁNOVÝ

- dnes se již nepoužívá

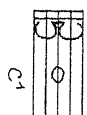
MEZOSOPRÁNOVÝ

- také se již nepoužívá

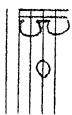
ALTOVÝ

- dodnes podle něj hraje viola

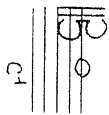
TENOROVÝ

- dodnes podle něj hraje violoncello a tenorový pozoun

BARYTONOVÝ

- dnes se již nepoužívá

Jan Ladislav Dusík (1760 - 1812)

čáslavský rodák, pianista a skladatel. Prošel Evropou od ruského Petrohradu, přes Berlín, Londýn a svoji kariéru ukončil v Paříži jako profesor tamní konservatoře.

J. L. Dusík: Kdo by věřil

(čtyřhlasý kánon)

Andante
pp

BŘEZEN

Joseph Haydn (1732 - 1809)

Pocházel z chudé řemeslnické rodiny z městečka Rohrau nedaleko Vídně. Studoval v konviktu u sv. Štěpána ve Vídni. Když po mutaci ztratili hlas a nemohli už zpívat v chrámovém sboru, stal se sluhou u italského skladatele Pourporiho, u kterého příležitostně také hudbu studoval. Po plné přípravě si vydobyl místo kapelníka postupně u několika šlechticů (také u hraběte Morzina v Lukavci u Plzně). Posléze získal skvělé místo u uherského knížete Esterhazyho, kde setrval 29 let. Po smrti knížete mu byla vyměřena slušná penze. Celý zbývající život prožil ve Vídni všemi vážen a ctěn (Papa Haydn). Na sklonku života navštívil několikrát Londýn, kde zkomponoval 12 svých posledních a také nejlepších symfonií. Jeho umělecký význam tkví v tvorbě symfonií a komorní hudby. Vytvořil formu smyčcového kvarteta a je považován za tvůrce klasického symfonického orchestru.

Haydn prožil mimořádně šťastný život. Měl velmi laskavou povahu a také jeho služba u hudebního milovného a laskavého Esterhazyho byla jeho nejlepší životní šancí.

Dílo

104 symfonií (*Lukavická, Na odchodnou, Marie Teresie, Hodiny,*

Londýnská, S úderem koltů ...)

21 oper (dnes se již nehrají, někdy se objeví na scéně opera *Lékárník*)

77 smyčcových kvartetů (*Skřivánci, G dur, ...*)

35 klavírních trií

34 klavírních sonát

dále velké množství koncertů pro nejrůznější nástroje.

oratoria - *Čtyřero ročních období, Stvoření* a 18 mší

Poslech *Piačí kvartet, 1. věta*

Kvartet G dur, Romance

Koncert pro trubku a orchestr

Kdo by věřil, co to dělá, jak to vybo - vědět jen!
 Srdce chytlo plamenem, kdo by věřil, co to dělá, srdce chytlo plamenem.
 Do očí mi pohleděla, jak to vybo - vědět jen!
 Srdce chytlo plamenem, kdo by věřil, co to dělá, srdce chytlo plamenem.
 Jak to vybo - vědět jen! Do očí mi pohleděla,

Do očí mi pohleděla, srdce chytlo plamenem, jak to vybo - vědět jen!
 Srdce chytlo plamenem, kdo by věřil, co to dělá, srdce chytlo plamenem.
 Srdce chytlo plamenem, kdo by věřil, co to dělá, srdce chytlo plamenem.
 Srdce chytlo plamenem, kdo by věřil, co to dělá, srdce chytlo plamenem.
 Srdce chytlo plamenem, kdo by věřil, co to dělá, srdce chytlo plamenem.

Symfonie Na odchodnou, Finale Symfonie S úderem kotlů, 2. věta

Andante

orig. G dur

Na toto téma jsou ve druhé větě této symfonie čtyři zajímavé variace.

Slavičí kánon

(trojhlasý kánon)

1. všade ticho, jen slavičí zpívá.

2. zní to tak sladce tam na zahrádce, zní to tak sladce tichou nočí,

3. zní to tak sladce

DUBEN

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 - 1791)

Narodil se v rakouském Salzburgu. Jeho otec Leopold Mozart byl výtečným houslistou a uznávaným pedagogem. Malý Mozart jako "záračné dítě" procestoval s otcem a setřičkou Anet celou Evropu. Všude sklízel obrovské ovace. Do Salzburgu se vrátil až v jinošském věku. U svého feudálního pána - arcibiskupa však nenašel pochopení. Proto utekl do Vídně, kde pobýval až do své smrti. Zemřel v 35 letech, v období epidemie cholery, a byl pohřben do společného hrobu vídeňské chudiny.

Zláště významné byly jeho čtyři pražské pobyty, které byly uměleckým triumfem. Bydlal tu ve vile Bertramce u manželů Duškových. Po úspěchu Figarovy skladby v Nosticově divadle napsal pražanům z vděčnosti svou nejlepší operu - *Don Giovanni*. Pro Prahu napsal také *Symfonii A dur*, zvanou "Pražská".

Dílo

- 44 symfonií (*Jupiter, Pražská, Hatnerova, č. 40 g-moll, ...*)
- 25 oper (*Bastien a Bastiena, Titus, Únos ze serailu, Kouzelná flétna, Figarova svatba, Don Giovanni, ...*)
- koncerty - 23 klavírních, 8 houslových
- 23 smyčcových kvartetů (*Disonantní, ...*)
- 15 mší, *Ave verum corpus, Requiem*

Ve svém krátkém životě napsal Mozart přes 600 hudebních děl.

- Poslech
- Kouzelná flétna* - árie Papagena, árie Sarastra
 - Figarova svatba* - předehra, 3 árie Figara, árie Zerliny
 - Don Giovanni* - předehra, šampaňská árie, árie Leporellova, duet Dona Giovanniho a Zerliny, Menuet
 - Klavírní variace C dur*, verze klavírní i Les Swingle Singers
 - Malá noční hudba*

Árie Figara (část)

Má-li duť k tan-ci pan hrabě se mou,
 má-li duť k tan-ci pan hrabě se mou,
 písničku je-mnou na loutnu hrám,
 písničku je-mnou na loutnu hrám,
 na loutnu hrám, ať, na loutnu hrám.

Menuet z opery *Don Giovanni* (viz strana 12)

Téma ze *Sonáty C dur* (viz strana 11)

KVĚTEN

Ludwig van Beethoven (1770 - 1827)

Narodil se v německém Bonnu, kde působil jeho otec v kurfiřtské kapele. Prožil neutěšené dětství, již jako dítě musel celou rodinu. Hudební talent se u něj projevil takovou měrou, že jej obdivovali i jeho učitelé. Po smrti své matky, ve 22 letech, přesídlil do Vídně, kde strávil celý svůj další život. Těžce nemocný a úplně hluchý tu 26. března 1827 umírá. Jeho tvůrčí záměry došly nejvládnějším vyjádření v devíti symfoniích. Beethoven dovršil období vídeňského hudebního klasicismu a ve svých posledních dílech již přesahoval do další umělecké epochy - do romantismu. Byl přesvědčený republikán. K tvorbě přistupoval s vyhraněnými mravními požadavky a tíhl k heroickým námětům.

Pro nás budou zajímavé jeho pobyty v západočeských lázních a na zámku Hradec u Opavy.

Nejlepším znalcem jeho díla byl francouzský spisovatel a muzikolog Romain Rolland.

Dílo

- 9 symfonií
- 16 smyčcových kvartetů
- 32 klavírních sonát
- 1 houslový koncert
- 5 klavírních koncertů
- jediná opera *Fidelio*

Poslech

- 3. symfonie, 1. a 2. věta
- 5. symfonie, 1. a 2. věta
- 6. symfonie, 1. věta
- 8. symfonie, 2. věta
- 9. symfonie, 1. a 4. věta

Sonáta *Měsíční*, 1. a 2. věta
 Sonáta *Apasionata*, 1. a 2. věta
 Sonáta *Valdštyňská*, 1. a 2. věta
 Klavírní koncert č. 3, 1. věta
 Klavírní koncert č. 5, 1. věta
 Opera *Fidelio*, předehra Leonora III. a sbor vězňů

Charakteristika některých Beethovenových symfonií

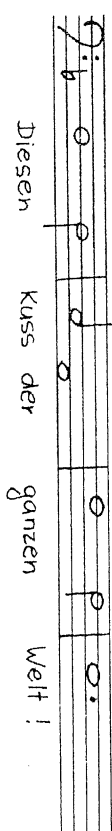
3. Es dur	<i>Eroica</i>	původně věnovaná Napoleonovi
1. věta - úsečný vojenský signál,
2. věta - smuteční pochod.
5. c-moll	<i>Osudová</i>	1. věta - <i>Allegro</i> - osud tlouče na vrata,
2. věta - <i>Andante</i> - vznešený motiv
6. F dur	<i>Pastorální</i>	Beethoven tu zvukomalebnými prostředky popisuje život v přírodě.
nejkratší ze všech Beethovenových symfonií. Vznikla ve šťastných chvílích v českých Teplicích.
8. F dur		Ve 2. větě citace české lidové písně.
9. d-moll	<i>S ódou na radost</i>	nejdelší Beethovenova symfonie.
Zabývá se nejlidštějšími lidskými problémy
- všeobecnou láskou a mírem.
Naléhavá 1. a 4. věta se solisty a sborem oslavuje lidskou radost.

Četba Romain Roland: *Život Beethovenův*, SNKLHU 1956

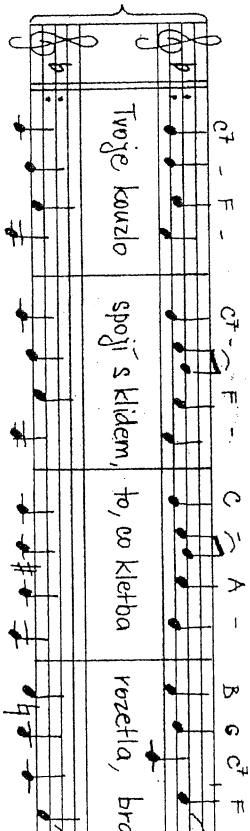
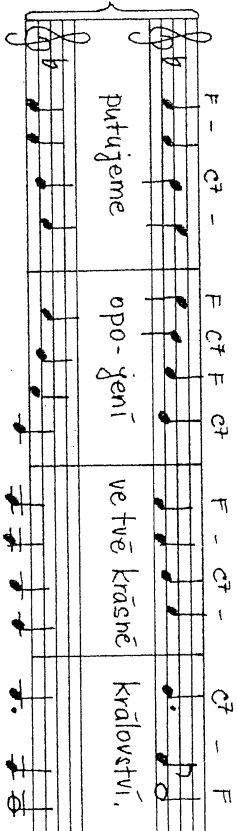
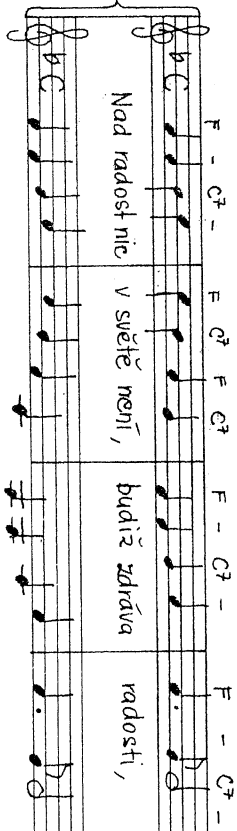
Přemysl Pražák: *Malá preludia*, SUPRAPHON 1981
 (Haydn, Mozart, Beethoven)

Slavná minulost německé hudby, PANTON 1963
 (Haydn, Mozart, Beethoven)

Bass sólo

(V náručí spějte, miliony, políbení lidem všem)

Radost ze života

Škála C dur

(trojhlasý kánon)

ČERVEN

Opakování, zkoušení, píseňka

1. Stupnice
2. Intervaly

3. Akordy T-S-D, zvětšené, zmenšené, D⁷ s obraty

4. Symfonický orchestr

5. Hudební formy - motiv, variace, menuet, rondo, sonáta

6. Česká hudební emigrace

7. Vídeňský hudební klasicismus

8. Joseph Haydn

9. W. A. Mozart

10. L. van Beethoven

11. Přehled klíčů

12. Transpozice

13. Rytmico-melodický diktát

Čtení Zdeněk Gintl: O starých českých muzikantech

Přemysl Pražák: Malá preludia
(Haydn, Mozart, Beethoven)

Slavná minulost německé hudby
(Haydn, Mozart, Beethoven)

OBSAH

Opakování učiva ze 4. ročníku	1
Takt, rytmus, tempo	2
Metronom	3
Kvintakordy na všech stupních dur a moll	4
Dominantní septakord	5
Na koncertě	8
Symfonický orchestr	9
Hudební formy, motiv dvou a tříaktový	10
Téma s variacemi	11
Menuet	12
Rondo	13
Opakování za 1. pololetí	14
Sonáta	15
Vídeňský hudební klasicismus	16
Česká hudební emigrace	16
C klíče	18
J. L. Dusík	19
J. Haydn	21
W. A. Mozart	23
L. van Beethoven	25
Opakování učiva, zkoušení	29